

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Pf.II.20.770/2011/4. szám

A Debreceni Ítéltábla a Dr. Bornemisza Lajos ügyvéd (cím) által képviselt felperes neve n.-i (cím) lakos felperesnek - a Dr. ... jogtanácsos által képviselt Nemzeti Adó- és Vámhivatal (cím) alperes ellen kártérítés iránt indított perében a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Bíróság 6.P.20.502/2011/19. számú ítélete ellen a felperes által 20. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

ítéletet:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg az alperesnek 50 000 (Ötvenezer) forint fellebbezési eljárási költséget.

Ez ellen az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

Indokolás:

O.-ban bűncselekmény során eltulajdonították a **xxxxxxx** forgalmi rendszámú ********* alvázszámú **M. xxx** típusú személygépkocsit. Emiatt az o. hatóság 2008. július 14-én nemzetközi körözést rendelt el, amelynek lejárat dátuma 2018. július 14.

2008 nyarának végén a **gazdasági társaság** e gépjárművet kereskedelmi forgalomban megvásárolta. A vásárlást követően az autó forgalomba helyezése 2008. szeptember 2-án történt a Ny. Megyei Jogú Város Önkormányzat Polgármesteri Hivatal Okmányirodája által. Ekkor a jármű **xxx-000** forgalmi rendszámot kapott. A kiállított forgalmi engedély szerint a gépkocsi tulajdonosa a **gazdasági társaság**, a gépjármű alvázszáma: *********.

A **gazdasági társaság** adótartozása miatt vele szemben végrehajtási eljárás indult, melynek során 2010 márciusában az adóvégrehajtó lefoglalta az **xxx-000** forgalmi rendszámú gépjárművet, s a forgalmi engedély alapján megállapította, hogy annak tulajdonosa az adózó.

2010. július 15-én a felperes árverésen kívüli értékesítés során, de az árverés hatályával megvásárolta a perbeli járművet 1 600 000 forintért. A vételárat a végrehajtó részére kifizette. A végrehajtó által az ingóság árverésen kívüli értékesítéséről kiállított jegyzőkönyv tanúsága szerint az alperes végrehajtói megállapították, hogy a felperes az 1 600 000 forintos becsérték megfizetésével a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Vht.) 133. §-a alapján árverésen kívül, de árverési vétel hatályával megvásárolta az **xxx-000** rendszámú **M. xxx** típusú személygépkocsit. Tájékoztatják a felperest, hogy a Vht. 127. § (1) bekezdése, illetve a Ptk. 120. § (1) bekezdése alapján az árverési vevő tulajdonosnak tekintendő, aki a gépjármű okmányokkal történő ellátása végett a Vht. 130. § (4) bekezdése értelmében az illetékes közlekedési igazgatósági hatósághoz (okmányiroda) kell forduljon.

A felperes a jármű megvásárlását követően azon javíttatásokat végzett, összesen 2 334 262 forint értékben. Az eredet vizsgáztatásával, átírási illetékkel, eljárási illetékkel, rendszám-matrica, illetve rendszámcsereivel összefüggésben további 92 637 forintot fizetett meg.

A tulajdonjog átírása végett a felperes 2010. augusztus 25-én a D.-i Önkormányzat Okmányirodájához fordult. Az okmányiroda a jármű forgalomba helyezése, illetve az okmányok cseréje miatt megkereste a JÁROK rendszert (a közúti közlekedési nyilvántartás rendszerét) annak tisztázása végett, hogy a gépjármű szerepel-e a körözési listában. A JÁROK rendszer észlelte, hogy az alvázszám alapján azonosított járművel kapcsolatban a Schengeni Információs Rendszer (SIS) figyelmeztető jelzést adott ki, ezért az okmányiroda megkereste a Schengeni Információs Rendszer kiegészítő információinak cseréjét biztosító Nemzeti Hatóságot (SIRENE irodát), annak tájékoztatása alapján a rendőrséget értesítette a történetekről. A rendőrség 2010. augusztus 25-én a gépjárművet a felperesnél lefoglalta, aki ezt követően azt használni nem tudta, az a birtokából kikerült.

A felperes 2010. augusztus 26-i keltezésű, az adóhatóságnak címzett levelében kártérítési igényét jelentette be, majd október 11-én kelt levelében ezt a bejelentést kérte végrehajtási kifogásként elbírálni. Az APEH Elnöke november 4-én küldött válaszlevelében a kártérítési igényt elutasította, míg az elsőfokú adóhatóság november 16-án kelt végzésével a végrehajtási kifogást ugyancsak elutasította. E határozat fellebbezés hiányában 2010. december 8-án jogerőre emelkedett.

A felperes keresetében kérte, hogy a bíróság kötelezze az alperest összesen 4 031 899 forint tőke, ennek részösszegei után a keresetlevélben részletezettek szerint eltérő időpontoktól számított késedelmi kamata és a perköltség megfizetésére. Arra hivatkozott, hogy az alperes végrehajtója nem járt el kellő körültekintéssel és a jármű értékesítését megelőzően nem ellenőrizte, hogy az nem áll-e nemzetközi körözés alatt. E mulasztása következtében nem kerülhetett sor a gépkocsi tulajdonába adására. Álláspontja szerint az alperest szavatossági felelősség terheli azért, hogy az árverési vevő az árverés során megvásárolt dolgon tulajdonjogot szerezhessen. Mivel ez nem következett be, a Ptk. 370. § (1) bekezdése alapján elállási jogát gyakorolva kérte az eredeti állapot helyreállítását,

ennek során kártérítésként a jármű vételárának, javíttatási költségének, az átírással kapcsolatos egyéb kiadásainak, illetve a végrehajtási kifogás illetékének megfizetését.

Az alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte.

Az elsőfokú bíróság a keresetet elutasította. Kötelezte a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek 100 000 forint perköltséget.

A határozata indokolásában kifejtette, hogy az ügyben eljáró végrehajtó a Vht. 86. § (1) bekezdésében írtaknak megfelelően az adós tulajdonában lévő járművet foglalta le, s azt az adós és a felperes megállapodása alapján a Vht. 133. § (1) bekezdésének megfelelően árverésen kívül, de árverési vétel hatályával adta el. Noha az ingóság értékesítésekor az nemzetközi körözés alatt állt, a végrehajtó eljárása során csupán azt volt köteles ellenőrizni a forgalmi engedély alapján, hogy a lefoglalt jármű az adós tulajdonában áll-e, míg a Vht. 103. § (7) bekezdése értelmében az ott részletezett adatok ellenőrzése volt a feladata. Ezen adatok között nem szerepel annak vizsgálata, hogy a jármű nemzetközi körözés alatt áll-e. Ebből következően az alperes végrehajtója terhére jogellenes magatartás nem volt megállapítható.

Ugyanakkor megállapította, hogy a felperest kár érte, amikor a jármű átíratásának megkísérlésekor azt a rendőrség lefoglalta. A felperes kára azonban nem az alperes alkalmazottjának magatartására visszavezethető okból, illetve azzal okozati összefüggésben következett be.

Hangsúlyozta mindemellett, utalva a Ptk. 349. § (1) bekezdésére, hogy a felperes a végrehajtási kifogását elutasító határozattal szemben rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőséget nem vette igénybe. Összességében arra a következtetésre jutott, hogy az alperes kártérítési felelősségének megállapításához szükséges, a Ptk. 339. § (1), illetve 349. § (1) bekezdésében írt feltételek nem valósultak meg, ezért a keresetet elutasította.

Megjegyezte - a Legfelsőbb Bíróság EBH. 2004. évi 1045. számú döntésére utalással -, hogy árverésen kívül, de az árverési vétel hatályával történő tulajdonszerzés esetén nem kerülhetnek alkalmazásra a Ptk-nak a szerződés érvénytelenségére vagy hatálytalanságára vonatkozó szabályai.

Rámutatott, hogy amikor a felperes megkísérelte D.-ben a gépjármű tulajdonjogát átíratni, az okmányiroda megkeresésére a nyilvántartási rendszer jelezte, hogy a jármű nemzetközi körözés alatt áll, ugyanakkor a gépkocsi első magyarországi forgalomba helyezésekor ugyanezt a figyelmeztetést a ny.-i okmányiroda nem kapta meg. Az alperes kártérítési felelősségének megállapítása szempontjából azonban irrelevánsnak ítélte az ezzel kapcsolatos iratanyag beszerzését, ezért a felperes erre vonatkozó bizonyítási indítványát elutasította.

Az ítélettel szemben a felperes terjesztett elő fellebbezést, amelyben elsődlegesen annak megváltoztatását, s az alperes keresete szerinti marasztalását kérte, másodsorban indítványozta a határozat hatályon kívül helyezését, s ugyanezen bíróság új határozat

hozatalára utasítását azzal, hogy „az ügyet nem közigazgatási jogkörben okozott kárként kell elbírálni, hanem a kereseti kérelemnek megfelelően”. Arra hivatkozott, hogy jogszavatossági igényt érvényesít az alperessel szemben, ezért az elsőfokú bíróság által felhívott eseti döntés az adott ügyben nem bír jelentőséggel. Nem vitatta, hogy a végrehajtó jogszabálysértést nem követett el, azonban érvelése szerint az alperest ez esetben is felelősség terheli, mert a jármű nem került a tulajdonába, az átírás, a birtoklás, a használat és a rendelkezési jog hiánya miatt. Erre tekintettel kára keletkezett, hiszen a jármű nem forgalomképes, márpedig az alperesnek szavatolnia kell, hogyha valamit tulajdonba ad, annak a vevő tulajdonába is kell kerülnie. Rámutatott, hogy a jármű vételárát megfizette, ezzel szemben azonban semmilyen ellenértéket nem kapott, ebből következően pedig az alperes jogalap nélkül gazdagodott.

Az alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását és a felperes költségben való marasztalását kérte. Megismételve az elsőfokú eljárásban kifejtett érveit, előadta, hogy a felperes a Ptk. 120. §-a értelmében a hatósági kényszeraktus alapján tulajdont szerzett. E tulajdonszerzési mód esetén nincs helye jogszavatossági igény érvényesítésének, mert nem jött létre szerződés. A jogvitát a közigazgatási jogkörben okozott kártérítés szabályai alapján kell elbírálni, a felperes ezzel ellentétes álláspontja téves. Kiemelte, hogy a felperes kára nem az alperes magatartásával okozati összefüggésben keletkezett. Álláspontja szerint a jogalap nélküli gazdagodás szabályaira való utalás megalapozatlan.

Az ítélet tábla a fellebbezést alaptalannak találta.

Az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, abból helytálló következtetéseket vont le, döntése is megalapozott, azt az irányadó jogszabályok és eseti döntések pontos felhívásával megindokolta. Indokolásával az ítélet tábla egyetért, azt megismételni nem kívánja, ezért csupán a fellebbezésben írtakra tekintettel hangsúlyozza az alábbiakat:

A Pp. 3. § (1) bekezdése szerint a bíróság a polgári ügyek körében felmerült jogvitát erre irányuló kérelem esetén bírálja el. Ilyen kérelmet - ha törvény eltérően nem rendelkezik - csak a vitában érdekelt fél terjeszthet elő. A 3. § (2) bekezdése kimondja, hogy a bíróság - törvény eltérő rendelkezése hiányában - a felek által előterjesztett kérelmekhez és jognyilatkozatokhoz kötve van.

A felperes keresetében 4 031 899 forintos kárának megtérítését igényelte. Alperesként a Nemzeti Adó- és Vámhivatalt jelölte meg. Az alperes az államot megillető adótartozás behajtása végett foganatosított végrehajtási eljárás során nem vitásan közhatalmat gyakorol, így a felek közötti jogviszony elbírálására a Ptk. 349. §-a speciális, és 339. § (1) bekezdése szerinti általános kártérítési felelősségi szabályokat kell alkalmazni, mert a jogvitát a bíróságnak a közigazgatási jogkörben okozott kár megtérítésére irányadó szabályok figyelembevételével kell elbírálni.

A Ptk. 349. § (1) bekezdése szerint államigazgatási jogkörben okozott kárért a felelősséget csak akkor lehet megállapítani, ha a kár rendes jogorvoslattal nem volt elhárítható, illetőleg a károsult a kár elhárítására alkalmas rendes jogorvoslati lehetőségeket igénybe vette. A

Ptk. 339. § (1) bekezdése kimondja, hogy aki másnak jogellenesen kárt okoz, köteles azt megtéríteni.

Az államigazgatási jogkörben okozott kár megtérítésének feltételei tehát az alábbiak:

- jogellenes magatartás,
- kár (államigazgatási tevékenységgel összefüggő),
- okozati összefüggés,
- vétkesség,
- a kár rendes jogorvoslással nem volt elhárítható, illetve
- a kár elhárítására alkalmas rendes jogorvoslati lehetőségeket a károsult igénybe vette.

A kártérítési felelősség e tényállási elemei konjunktívak, ami azt jelenti, hogy akár egyetlen tényállási elem hiánya ahhoz vezet, hogy a „károkozó” kártérítési felelőssége nem állapítható meg, s a bíróságnak a keresetet el kell utasítania.

A felperes ugyan a fellebbezésében is hangsúlyozta, hogy a követelését nem a közigazgatási jogkörben okozott kárért való felelősség elbírálására vonatkozó szabályok alapján kell elbírálni, hanem a kereseti kérelmének megfelelően, ám ez az álláspont téves.

A Pp. 3. § (2) bekezdés idézett mondata az egységes bírói gyakorlat értelmében nem jelenti, hogy a bíróság a fél által megjelölt jogcímhez kötve lenne. „A kereseti kérelemhez kötöttség nem jelenti egyúttal a jogcímhez kötöttséget is. A bíróság feladata a kereseti kérelem alapjául szolgáló jogviszony elbírálása és a döntését nem akadályozhatja az, hogy a felperes követelésének jogcímét helytelenül (tévesen) jelölte meg.” (BH. 2004. évi 250. sz. jogeset).

Erre tekintettel tehát az elsőfokú bíróság helytállóan járt el, amikor a felperes keresetben előterjesztett követelését közigazgatási jogkörben okozott kár megtérítése iránti igényként vette figyelembe, s azt a Ptk. 339. § (1) bekezdése, illetve 349. § (1) bekezdése alapján bírálta el.

Téves a felperes álláspontja azzal kapcsolatban is, hogy a gépkocsi nem került a tulajdonába.

A Ptk. 120. § (1) bekezdése kimondja, hogy aki a dolgot hatósági határozat vagy árverés útján jóhiszeműen szerzi meg, tulajdonossá válik, tekintet nélkül arra, hogy korábban ki volt a tulajdonos. Ez a rendelkezés ingatlan árverés esetére nem vonatkozik. A Vht. 127. § (1) bekezdése pedig úgy szól, hogy az árverésen eladott ingóságon az árverési vevő a vételár kifizetésével tulajdonjogot szerez.

Ez a tulajdonszerzési mód az ún. eredeti tulajdonszerzés egyik gyakori esete, amikor is a jóhiszemű szerző tulajdonossá válik, tekintet nélkül arra, hogy korábban ki volt a tulajdonos.

Alaptalanul állítja tehát a fellebbezés, hogy a gépkocsi nem került a felperes tulajdonába. Téves az a hivatkozása is, hogy a tulajdonjog hiánya azért lenne megállapítható, mert a tulajdonjog részjogosítványai - birtoklás, használat, rendelkezési jog, illetve átírás - nem állnak fenn.

A felperes a keresetlevél mellékleteként becsatolta azokat a számlákat, amelyekkel igazolta, hogy a járművet annak megvételét követően különböző szerelőkhöz vitte el, s ott a gépkocsin javítási munkákat végeztetett. A járművet tehát birtokolta, használta, s azzal rendelkezett is. A jármű tulajdonjogának átíratása nem feltétele a tulajdonjog megszerzésének, az attól független hatósági aktus.

A kifejtettek szerint tehát a felperes tulajdonjogát eredeti szerzésmóddal a közigazgatási eljárásban lefoglalt ingó árverése útján szerezte meg, s ez esetben nem kerülhetnek alkalmazásra a Ptk. szerződéses jogviszonyokra vonatkozó szabályai. Ez nem csupán az elsőfokú bíróság által egyébként helytállónan felhívott EBH. 2004. évi 1045. számú jogesetben kifejtett szerződés érvénytelenségére vagy hatálytalanságára vonatkozó rendelkezéseket jelenti, hanem azt, hogy adott esetben a felperes szavatossági igényt sem érvényesíthet, illetve szerződés hiányában elállási jogot sem gyakorolhat.

Az elsőfokú bíróság helytállónan állapította meg azt is, hogy az alperes alkalmazottja az eljárása során jogellenes magatartást nem tanúsított, az ingó árverésére irányadó szabályok betartásával jogszerűen járt el, ebből következően az alperes kártérítési felelősségének megállapításához szükséges tényállási elemek közül a jogellenesség hiányzik. A fellebbezésben a felperes maga sem vitatta, hogy a végrehajtó jogszabálysértést nem követett el, ez pedig - a fellebbezési érveléssel szemben - az alperes felelősségének megállapíthatóságát önmagában kizárja.

Helyes az elsőfokú bíróság azon megállapítása is, hogy a felperes által megjelölt kár és az alperes tevékenysége között okozati összefüggés sincsen. A felperes „kára” ugyanis akkor keletkezett, amikor az alperes által szabályszerűen lebonyolított árverésen megvásárolt gépkocsit nála a rendőrség lefoglalta, így azt jelenleg használni nem tudja. Ez az aktus azonban az alperes eljárásától teljesen független.

Helytálló az elsőfokú bíróság azon megállapítása is, hogy az alperes kártérítési felelősségének megállapítását kizárja az a tény is, hogy a felperes az alperes eljárásával kapcsolatban igénybe vehető rendes jogorvoslati lehetőséget nem merítette ki. Az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. törvény 159. § (1) bekezdése értelmében az adóvégrehajtó eljárásával kapcsolatban az érdekelt végrehajtási kifogást terjeszthet elő, s ugyanezt a jogorvoslati lehetőséget biztosítja a Vht. 217. § (1) bekezdése is. A felperes a végrehajtó eljárását sérelmezve az alperes jogelődje elnökéhez bejelentett kártérítési igényét tartalmazó beadványát 2010. október 11-én végrehajtási kifogásként kérte elbírálni, s ezt az elsőfokú adóhatóság meg is tette, a kifogást azonban 2010. november 16-án kelt végzésével elutasította. E határozatban tájékoztatást adott a felperesnek arról, hogy fellebbezést nyújthat be a végzéssel szemben az APEH Elnökéhez, ám a felperes e jogorvoslati lehetőséget nem vette igénybe. Téves az a felperesi álláspont, hogy e mulasztás nem róható a terhére, figyelemmel arra, hogy az előterjeszthető fellebbezést az

az APEH Elnök volt jogosult elbírálni, aki időközben a kártérítési igényét válaszlevelében elutasította. A rendes jogorvoslati lehetőséget, a fellebbezést nem helyettesíti a levélben előterjesztett kártérítési igény.

Mivel a peres felek közötti jogvita a felek jogviszonyára irányadó speciális szabályok - közigazgatási jogkörben okozott kár megtérítésére irányadó szabályok - alapján elbírálható volt, a jogalap nélküli gazdagodás szabályainak alkalmazására, figyelemmel e jogintézmény szubszidiárius jellegére, nem kerülhet sor.

Mindezekre figyelemmel az ítéletábra az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

A fellebbezés eredménytelen volt, ezért a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján kötelezte a felperest az alperes részére fellebbezési eljárási költség megfizetésére. E címen az alperes képviselőjének munkadíját számolta el.

Az ítéletábra a fellebbezést a Pp. 256/A. § (1) bekezdés f) pontja alapján bírálta el tárgyaláson kívül.

D e b r e c e n, 2012. február 8.

Dr. Csiki Péter s.k. a tanács elnöke, Dr. Veszprémy Zoltán s.k. előadó bíró, Dr. Kocsis Ottília s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

- kiadó -